NORAKSTS

Lieta Nr. C04346806
PAC-0294/2014.gads

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2014.gada 11.aprīlī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Gunārs Aigars,
tiesneses Dace Jansone un Inta Lauka,
ar sekretāru Jāni Mērpoli,

piedaloties prasītājas Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurorei Allai Skurvidei, prasītājas Rīgas domes pārstāvei /pers. F.I/, atbildētājam /pers. K.A/, atbildētāju Rīgas pilsētas zemes komisijas un Valsts zemes dienesta pārstāvim /pers. P.E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurora prasībā Rīgas pašvaldības un Latvijas valsts interesēs pret /pers. K.A/ un Rīgas pilsētas zemes komisiju par zemes komisijas lēmuma un zemesgabala izpirkšanas līguma atzīšanu par spēkā neesošiem, zemesgrāmatu ieraksta dzēšanu un īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un /pers. K.A/ pretprasībā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi un juridiska fakta konstatēšanu sakarā ar Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurora apelācijas protestu par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 27.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2006.gada 11.augustā Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurors, pamatojoties uz Prokuratūras likuma 16., 17., 21.pantu, Civillikuma 1070., 1074., 1075.pantu, likuma „Par valsts un pašvaldības mantas atsavināšanu" 4.pantu un likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" normām, cēlis Rīgas apgabaltiesā prasību Rīgas domes interesēs pret /pers. K.A/ un Rīgas pilsētas zemes komisiju par zemes komisijas lēmuma un līguma par zemes izpirkšanu atzīšanu par spēkā neesošiem, zemesgrāmatu ieraksta dzēšanu un īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu.

Ar vēlākiem 2007.gada 4.septembra prasības pieteikuma grozījumiem kā persona, kuras interesēs tiek celta prasība, norādīta Latvijas valsts Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā.

Prasībā lūgts:

1) atzīt par spēkā neesošu Rīgas pilsētas zemes komisijas 1999.gada 23.decembra lēmumu Nr.42/129, ar kuru nolemts nodot īpašumā par maksu /pers. K.A/ zemes gabalu /adrese/;

2) atzīt par spēkā neesošu starp /pers. K.A/ un AS „Latvijas hipotēku un zemes banka" /datums/ noslēgto līgumu Nr.1/13022 par zemes gabala izpirkšanu /adrese/;

3) dzēst ierakstu Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/par /pers. K.A/ īpašuma tiesībām uz zemes gabalu 1469 m^2 platībā, /adrese/;

4) atzīt /pers. K.A/ īpašuma tiesības uz 1/3 daļu no visa zemes gabala un īpašuma tiesības uz 2/3 daļām no zemes gabala atzīt valstij.

Prasība celta, pamatojoties uz šādiem apstākļiem:

[1.1] Uz /datuma/ dāvinājuma līguma Nr.2L-933 pamata /pers. K.A/ pieder 1/3 domājamā daļa no uz zemes gabala esošajām ēkām, bet pārējās 2/3 domājamās daļas pieder /pers. L.V/ un /pers. J.A/.

Namīpašums, kurā /pers. K.A/ pieder 1/3 domājamā daļa atrodas uz bijušā Salaspils pagasta nekustamā īpašuma /Nosaukums A/, kas līdz 1940.gada 21.jūlijam bijis privātīpašums. Tā bijušie īpašnieki vai viņu mantinieki zemes pieprasījumu nav iesnieguši.

Ar Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/ lēmumu Nr.42/129 nolemts /pers. K.A/ par maksu nodot īpašumā bijušā Salaspils pagasta nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ zemesgabalu /adrese/.grupa, 42.grunts ar platību 1469 m^2. [1.2] nodot /pers. K.A/ īpašumā visu zemesgabalu, nevis viņa īpašuma tiesībām uz ēkām atbilstošo 1/3 domājamo daļu, Rīgas pilsētas zemes komisija ar /datums/ lēmumu Nr. 42/129 ir pārkāpusi Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 4.pantu, kurā noteikts, ka pašvaldības nekustamā īpašuma atsavināšanu var ierosināt zemesgrāmatā ierakstītas ēkas īpašnieks vai visi kopīpašnieki, ja viņi vēlas nopirkt zemesgabalu, uz kura atrodas ēka, vai zemes starpgabalu, kas pieguļ šai zemei, kā arī zemesgrāmatā ierakstītas ēkas kopīpašnieks, ja viņš vēlas nopirkt tā zemesgabala domājamo daļu, uz kura atrodas ēka, samērīgi savai ēkas daļai.

Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/ Nr.42/129 ir pretrunā ar Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 4.pantā noteikto. Rīgas pilsētas

zemes komisija nebija tiesīga pieņemt lēmumu par visa zemes gabala pārdošanu tikai vienam kopīpašniekam- /pers. K.A/, jo kopīpašnieki savā starpā nav vienojušies par reālo kopīpašuma dalīšanu un par to nav bijis arī attiecīgs tiesas spriedums.

/pers. J.A/ un /pers. L.V/ īpašuma tiesības uz viņiem piekrītošajām domājamām daļām no namīpašuma likumā noteiktajā kārtībā savlaicīgi nenostiprināja un attiecīgu pieprasījumu termiņā uz viņiem piekrītošajiem zemes gabaliem neiesniedza. Līdz ar to īpašuma tiesības uz 2/3 daļām no zemes gabala 1469 m^2 platībā, /adrese/ piekritīgas valstij, bet atlikusī 1/3 daļa ir piekritīga /pers. K.A/.

[2] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas tiesneša 2006.gada 15.augusta lēmumu prasība tika nodrošināta, ierakstot Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā /numurs A/ aizlieguma atzīmi uz /pers. K.A/ piederošo nekustamo īpašumu - zemes gabalu /adrese/.grupā, 42.grunts, 1469 m^2 platībā, ar kadastra Nr. /numurs B/.

[3] 2007.gada 14.februārī /pers. K.A/ tiesā iesniedzis pretprasību, kura vēlāk tika papildināta, lūdzot:

1) konstatēt juridisku faktu, ka /pers. J.A.M/, dzimusi /uzvārds/, /pers. B.J.E/ un viņa sievas /pers.M/, dzimušas /uzvārd A/ meita, dzimusi /datums/ (pēc vecā stila) /adrese 2/ un /pers. J.K/, dzimusi/uzvārds/, /pers. B.J.E/ un viņa sievas /pers.M/, dzimušas /uzvārds A/, meita, dzimusi /datums/ (pēc vecā stila) /adrese 2/, ir māsas.

2) konstatēt juridisku faktu, ka Rīgas-Valmieras Zemesgrāmatu nodaļas /datums/žurnālā Nr.784 reģistrēta nekustamā īpašuma /nosaukums A/ īpašniece /pers. J.K/, dzimusi /uzvārds/ /datums/Salaspils pagastā un /pers. B.K/, /pers. B.J.E/ un viņa sievas /pers.M/, dzimušas /uzvārds A/, meita, dzimusi /datums/ (pēc vecā stila) /adrese 2/, ir viena un tā pati persona.

3) atjaunot /pers. K.A/ īpašuma tiesības uz bijušo Salaspils pagasta nekustamo īpašumu /nosaukums A/, 0,77 ha platībā, tai skaitā uz nevienam nepiešķirto zemi /adrese/,055 ha platībā, vairāk vai mazāk, kā izrādīsies, veicot zemes gabalu iemērīšanu dabā.

Pretprasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[3.1] /pers. K.A/ ir nekustamā īpašuma /adrese 3/ īpašnieks un šī nekustamā īpašuma bijušās adreses ir: /adrese/, kā arī Rīgas rajons, Salaspils pagasts, /Nosaukums C/.

Ēkas viņš īpašumā ieguvis /datums/, saņemot mantojumu no mātes /pers.K.Z/.

[3.2] Nekustamā īpašuma /Nosaukums C/ zeme Latvijas brīvvalsts laikā nebija reģistrēta zemesgrāmatā, bet aptuveni 1928.gadā celtā māja /Nosaukums C/, kuru /pers. K.A/ /datums/, saņēmis mantojumā no mātes /pers.K.Z/, atrodas uz 1938.gadā Rīgas apriņķa Salaspils pagasta zemesgrāmatā reģistrētā zemesgabala /Nosaukums B/ 42F, 0,77 ha platībā, kas uz pirkuma līguma pamata piederējis /pers. J.K/, dzimušai /pers.B./

Nekustamais īpašums /adrese 3/ un tam blakus esošā brīvā zeme- /adrese/ ir daļa no bijušā īpašuma /Nosaukums B/ zemes, kas pieprasāmā zemes gabala plānā norādīta 125/42.

Zemes reformas laikā /pers. K.A/ iesniedzis pieteikumu Rīgas pilsētas zemes komisijai par īpašuma tiesību atjaunošanu uz bijušo zemes īpašumu /Nosaukums C/, uz kura atrodas viņam piederošā māja.

Pamatojoties uz Rīgas pilsētas zemes komisijas lēmumu, atbildētājs minēto zemi izpircis no Latvijas Hipotēku un zemes bankas. Rīgas pilsētas zemes komisijas 1999.gada 23.decembra lēmumā norādīts, ka atbildētājam nodota īpašumā par maksu daļa no bijušo īpašumu /Nosaukums D/ 42F un /Nosaukums B/ 42F zemes.

[3.3] Saskaņā ar likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 9.panta otro daļu, 10.panta ceturto, piekto daļu un 12.panta sesto daļu /pers. K.A/ ir tiesības līdz 2008.gada 1.septembrim sniegt tiesā pieteikumu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz bijušā īpašuma /Nosaukums B/ zemi, šādu apsvērumu dēļ.

Latvijas Valsts vēstures arhīva izziņa, apliecina, ka /pers. J.K/, dzimusi /pers. B/ ir /pers. K.A/ vecāsmātes /pers. J.A/, dzimusi /pers. B/ māsa.

Salaspils- Ikšķiles evaņģēliski luteriskās draudzes 1882.gadā dzimušo un kristīto reģistrā ierakstīta /datums/ dzimusī /pers. B.J.E/ un viņa sievas/pers.M/, dzimušas /pers. O/ meita /pers. B.A.M/.

Salaspils- Ikšķiles evaņģēliski luteriskā draudzē nav reģistrēta /pers. B.A/ dzimšana /datums/

Evaņģēliski luteriskās baznīcas virsvaldes /datums/apliecībā Nr.2309 apliecināts, ka /datums/salaulāti /pers. J.A.dēls.J/ un /pers.B.A.M.J.meita/. Minētajā apliecinājumā arī parādās atbildētāja vecāsmātes tēva vārds /datums/. Atbildētāja vecāmāte ir /pers.B.A.J.meita/.

/pers. K.A/ māte /pers.J.Z/ dzimusi /datums/, viņas vecāki ir /pers.J.J./ un /pers.B.A/, kura pēc stāšanās 1907.gadā laulībā pieņēmusi vīra uzvārdu- /U.K/

/pers. K.A/ vecāki stājušies laulībā /datums/.

/pers. K.A/, dzimis /datums/un viņa vecāki ir /pers.K.A/ un /pers.K.Z.J.meita/ meita, ko apliecina /datums/Salaspils pagastā izdotā dzimšanas apliecība.

Norādīts, ka no Latvijas Valsts vēstures arhīva izziņas secināms, ka Salaspils- Ikšķiles evaņģēliski luteriskās draudzes 1895.gadā dzimušo un kristīto reģistrā redzams, ka /pers. B.K/, /pers. B.J.E/ un viņa sievas /pers.M/, dzimušas /pers.O./, meita, dzimusi /datums/ /adrese 2/.

/pers. B.K/ dzimšana 1896.gada 22.aprīlī Salaspils-Ikšķiles evaņģēliski luteriskā draudzē nav reģistrēta.

Ogres novada Dzimtsarakstu nodaļas /datums/izziņā Nr. 3.8/95, izrakstā no laulību reģistra norādīts, ka /datums/ laulību noslēguši /pers.J.T/ /pers.B.J.E/ dēls un /pers.B.K.J.meita/ meita. Uzvārdi pēc laulības noslēgšanas nav norādīti.

Saskaņā ar Valsts valodas aģentūras skaidrojumu, atšķirīgie priekšvārdu rakstījumi dokumentos, iespējams, radušies, tos pielāgojot dažādu valodu priekšvārdu rakstīšanas tradīcijām, tas nozīmē, ka /pers. J.A.M./ un /pers.J.K./ tēva vārdi „/vārds/" un „/vārds/", kā arī vārdi „/vārds A/", „/vārds A/", „/vārds A/" var tikt atzīti par identiem un attiecināti uz vienu un to pašu personu.

[4] Rīgas dome /datums/paziņojusi tiesai par atteikšanos no sākotnējās Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurora 2006.gada 11.augustā tiesā Rīgas domes interesēs celtās prasības, norādot, ka strīdus zemes gabals ir piekritīgs valstij, nevis pašvaldībai.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2012.gada 27.februāra spriedumu Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurora prasība Latvijas Republikas Finanšu ministrijas interesēs pret /pers. K.A/ un Rīgas pilsētas zemes komisiju, lietā ar trešajām personām Latvijas Hipotēku un zemes banku, Rīgas domi, /pers. L.V/, Valsts Zemes dienestu, /pers. J.A/, par zemes komisijas lēmuma un līguma atzīšanu par spēkā neesošiem, zemesgrāmatu ieraksta dzēšanu un īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un /pers. K.A/ pretprasība par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi un juridiska fakta un radniecības fakta konstatēšanu, noraidītas.

Noteikts, ka spriedumam stājoties likumīgā spēkā, tiek atcelts ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša 2006.gada 15.augusta lēmumu piemērotais prasības nodrošinājuma līdzeklis**.**

[5.1] Tiesa secinājusi, ka /pers. L.V/ un /pers. J.A/ nav izpildījuši likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 6.panta pirmajā daļā noteikto un līdz 1992. gada 20. jūnijam nebija iesnieguši pieprasījumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, zemes nodošanu īpašumā vai par zemes piešķiršanu lietošanā tai pilsētas pašvaldībai, kuras teritorijā atrodas pieprasāmais zemes gabals. Līdz ar to minētās personas nevar pretendēt uz īpašuma tiesībām uz 2/3 daļām no strīdus zemes gabala

Uz/datums/, t.i. dienu, kad Rīgas pilsētas zemes komisija pieņēma lēmumu Nr.42/129, ar kuru tika nolemts nodot īpašumā par maksu /pers. K.A/ strīdus zemes gabals, /pers. L.V/ un /pers. J.A/ nebija ierakstījuši savas īpašuma tiesības zemesgrāmatā kā ēku un būvju kopīpašnieki.

Tiesa atzinusi, ka šādos apstākļos ar Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/ lēmumu Nr.42/129 nav aizskartas trešo personu intereses, un minētais lēmums ir pieņemts likumīgi.

[5.2] Tiesa atzinusi, ka /pers. K.A/ kā vienīgais zemesgrāmatā ierakstītais kopīpašnieks izmantojis savas Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 4.pantā noteiktās tiesības ierosināt un pēcāk arī nopirkt zemes gabalu, uz kura atrodas kopīpašnieka ēkas. Šāds secinājums saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sestā daļa izriet arī no Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 25.februāra sprieduma lietā SKC-0022, kur analizēta līdzvērtīga situācija saistībā ar īpašuma tiesību iegūšanu uz zemes īpašumu un atzīts, ka ēkas piederība konkrētai personai pati par sevi nerada tai tiesības, jo šajā gadījumā tiesības uz zemi neizriet no īpašuma tiesībām uz ēkām, bet gan vienīgi no zemes pieprasīšanas lietošanā, kuru veicis viens no kopīpašniekiem. Turklāt Senāts atzinis, ka tiesai jāvērtē, vai tiesības uz ēkām bijušas reģistrētas zemesgrāmatā pārējiem ēku īpašniekiem.

[5.3] Likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 9.panta otrās daļas 1.punktā noteikts, ka zemes īpašuma tiesības tiek atjaunotas fiziskām personām – bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, uz zemes gabaliem, kas viņiem piederēja 1940.gada 21.jūlijā pilsētu pašreizējās administratīvajās robežās neatkarīgi no pieprasītāju pilsonības.

Tiesa atzinusi, ka /pers. K.A/, ceļot tiesā pretprasību, nav iesniedzis pierādījumus par strīdus īpašuma tiesību piederību strīdus nekustamajiem īpašumiem uz 1940.gada 21.jūliju.

[5.4] /pers. K.A/ likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 10.panta ceturtā daļā noteiktā kārtībā nav pierādījis, ka nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ īpašniece /pers. J.K/, dzimusi/pers.B/ /datums/Salaspils pagastā un //pers.B.K.//, /pers.B.J.E./ un viņa sievas /pers.M/, dzimušas/uzvārds A/ meita, dzimusi /datums/ (pēc vecā stila) /adrese2/, ir viena un tā pati persona.

Lietā nav iesniegti pierādījumi, kas apliecinātu minēto personu datu atšķirības nepatiesumu, kā arī nav iegūti pierādījumi, no kuriem nepārprotami būtu secināma personu radniecība.

Līdz ar to, /pers. K.A/ nav iesniedzis pietiekamus radniecības apliecinošus pierādījumus īpašuma tiesību atjaunošanai.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2012.gada 27.februāra spriedumu Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurors iesniedzis lietā apelācijas protestu, kurā spriedums protestēts daļā, ar kuru noraidīta prasība.

Apelācijas protests pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Tiesa, noraidot prasību, kurā tika lūgts atzīt par spēkā neesošu Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/ lēmumu Nr.42/129, ar kuru nolemts nodot īpašumā par maksu /pers. K.A/ zemes gabalu /adrese/, nav ņēmusi vērā prasības pieteikumā norādītos lietas faktiskos apstākļus.

[6.2] Nav pamatots tiesas secinājums, ka Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/ lēmums Nr.42/129, ar kuru tika nolemts nodot īpašumā par maksu /pers. K.A/ zemes gabalu /adrese/.grupa, 42 grunts 1469 m^2 platībā, ir pieņemts likumīgi, un ka ar to nav aizskartas trešo personu intereses.

Saskaņā ar /datums/noslēgto dāvinājuma līgumu /pers. K.A/ pieder tikai 1/3 domājamā daļa no ēkām un 1/3 domājamā daļa no visa zemes gabala 1469 m^2 platībā /adrese/.

Saskaņā ar /datums/noslēgtā daļējā kopīpašuma esošās dzīvojamās mājas lietošanas kārtības līguma 2. punktu, katram zemes lietotājam, proti, /pers. J.A/, /pers. K.A/ un /pers.J.R./ (vēlāk /pers. L.V/) pieder kopīpašums proporcionāli īpašuma 1/3 domājamai daļai.

Civillikums neparedz viena kopīpašnieka izstāšanos no kopīpašuma, pārējiem saglabājot kopīpašumu. Līdz ar to Rīgas pilsētas Zemes komisija nebija tiesīga likvidēt kopīpašumu un izdalīt vienu kopīpašnieku no visu kopīpašnieku sastāva, un nodot viņam īpašumā bez pārējo kopīpašnieku piekrišanas un vienošanās par kopīpašuma reālo sadali, visu nekustamo īpašumu.

Saskaņā Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 4.pantā, kā arī Civillikuma 1070., 1074 un 1075.pantā noteikto, kopējo lietu var dalīt un lietošana samērojama ar atsevišķo daļu lielumu un, ja kopīpašnieki savā starpā nevar vienoties par dalīšanas veidu, to nosaka tiesa.

[6.3] Tas apstāklis, ka /pers. J.A/ un /pers. L.V/ likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 6.panta pirmās daļas noteiktajā kārtībā un termiņā nebija iesnieguši pieprasījumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, zemes nodošanu īpašumā vai par zemes piešķiršanu lietošanā

proporcionāli viņiem piederošajām domājamajām daļām, nedod tiesības Rīgas pilsētas Zemes komisijai bez tiesas sprieduma visu kopīpašumu nodot īpašumā vienam kopīpašniekam.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2002.gada 13.novembra spriedumā lietā Nr.SKC- 642 norādīts, ka, izdalot no kopīpašuma tikai vienu kopīpašnieku, ir pārkāpti Civillikuma 1075.panta nosacījumi, kuros precīzi norādīti kopīpašuma izbeigšanas veidi.

[6.4] Tā kā kopīpašnieki /pers. J.A/ un /pers. L.V/ laicīgi nepieteicās uz savām zemes gabalu daļām, tad saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās 8.panta sesto daļu, zemes gabala /adrese/., Rīgā 2/3 domājamās daļas piekrīt valstij un ir ierakstāmas zemesgrāmatā valsts vārdā, nevis viena kopīpašnieka vārdā.

Tiesa nepareizi pamatojusies uz Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 4.panta ceturtās daļas 3.punktu, jo /pers. K.A/ nav vienīgais strīdus nekustamā īpašuma īpašnieks, bet kopīpašnieks. Ievērojot minēto, tiesai vajadzēja piemērot šā likuma 4.panta ceturtās daļas 4.punktu.

[7] Atbildētājs/pers. F/ iesniedzis lietā paskaidrojumus par apelācijas protestu, lūdzot to noraidīt.

[7.1] /pers. K.A/ /datums/ iesniedza Rīgas pilsētas zemes komisijai iesniegumu, pieprasot zemes gabalu Rīgā, /adrese/. Savukārt, /pers. J.A./ un /pers. L.V/ likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 6.panta 1.punkta vai 12.panta sestās daļas pirmā teikumā noteiktajā termiņā nav pašvaldībā iesnieguši iesniegumus par zemes piešķiršanu lietošanā un privatizāciju.

/pers. K.A/, ievērojot likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 10.panta otrās un ceturtās daļas noteikumus, iesniedzis Rīgas pilsētas zemes komisijā pierādījumus par savām īpašuma tiesībām uz namīpašumu - /datums/dāvinājuma līgumu.

Saskaņā ar /datums/noslēgtā daļējā kopīpašuma esošās dzīvojamās mājas lietošanas kārtības līguma pirmās daļas 1. punktu, ēku un būvju īpašums /adrese/ atrodas uz 2390 m^2 lietošanā esoša zemes gabala.

Valsts Zemes dienests un Rīgas pilsētas zemes komisija, ņemot vērā likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta pirmās daļas 2.punktu, nodeva /pers. K.A/ privatizācijai zemi 1469 m^2, lai neveidotos starpgabals.

[7.2] Līdz apstrīdētā Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/ lēmuma pieņemšanai ne /pers. J.A/, ne /pers. L.V/ savas īpašuma tiesības uz ēkām /adrese/ zemesgrāmatā nebija reģistrējuši, kā arī nebija informējuši Rīgas pilsētas Zemes komisiju par to, ka uz zemes gabala atrodas viņiem piederošs būvju īpašums. Līdz ar to minētās personas nevar pretendēt uz strīdus zemes gabala 2/3 domājās daļas īpašuma tiesībām.

[7.3] Valsts un pašvaldību mantu atsavināšanas likuma 4.pantā noteiktais nevar būt par prasījuma pamatu, jo minētais likums 2002.gada 3.decembrī ir zaudējis spēku.

[7.4] Likumdošana neparedz zemes īpašuma tiesību atsavināšanu par labu valstij, ja uz zemes ir ēku īpašums domājamās daļās un zemes privatizāciju ierosinājis tikai viens no ēku kopīpašniekiem. Ņemot vērā, ka pārējie ēku kopīpašnieki zemi nav pieprasījuši, tad nav iespējams ne izveidot, ne izbeigt zemes kopīpašumu ēku uzturēšanai.

Prasītāja prasījums būtu apmierināms tajā gadījumā, ja pašvaldība abiem pārējiem ēku kopīpašniekiem būtu piešķīrusi zemes lietojuma tiesības, bet minētās personas šīs tiesības nebūtu izmantojušas zemes privatizācijai.

Tiesa spriedumā pamatoti atsaukusies uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 25.februāra spriedumu, lietā SKC-0022.

[8] Tiesas sēdē Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras prokurore Valsts amatpersona uzturēja prasību un apelācijas protestu uz tajā norādītajiem pamatiem.

Rīgas domes pilnvarotā pārstāve /pers. F.I/ tiesas sēdē paskaidroja, ka Rīgas pašvaldībai šajā strīda nav savu interešu.

Atbildētājs/pers.F/ tiesas sēdē apelācijas protestu un prasību neatzina par pamatotām uz rakstveida paskaidrojumos norādītajiem pamatiem.

Rīgas pilsētas zemes komisijas un Valsts zemes dienesta pilnvarotais pārstāvis /pers. P.E/ tiesas sēdē neatzina apelācijas protestu un prasību, paskaidrojot, ka zemes pamatoti nodota /pers. K.A/ īpašumā, jo viņš bija vienīgais zemes pieprasītājs. Turklāt Latvijas valsts pati strīdus zemi ir atsavinājusi atbildētājam, līdz ar to nav saprotams, kāpēc šī zeme būtu piekritīga valstij.

Uz tiesas sēdi nav ieradies Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pārstāvis, trešās personas VAS "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum'' pārstāvis, /pers. L.V/ un /pers. J.A/.

Tiesā ir saņemts Latvijas Republikas Finanšu ministrijas lūgums prasību un apelācijas sūdzību apmierināt un izskatīt lietu bez ministrijas pārstāvja klātbūtnes.

VAS "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum'' tiesā iesniegusi lūgumu izskatīt lietu bez sabiedrības pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

/pers. L.V/ pārstāve zvērināta advokāte /B.Stenclava/ iesniegusi tiesā lūgumu izskatīt lietu bez viņas klātbūtnes, informējot, ka piekrīt apelācijas protestā izteiktajiem argumentiem un uzskata, ka apelācijas protests ir pamatots.

Par tiesas sēdes vietu un laiku visiem lietas dalībniekiem paziņots Civilprocesa likuma 56.pantā noteiktajā kārtībā.

Civillietu tiesu palāta atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu lietu iespējams izskatīt bez lietas dalībnieku, kuri nav ieradušies uz tiesas sēdi, klātbūtnes.

Motīvu daļa

[9] Noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, apsvērusi apelācijas sūdzībās norādītos argumentus, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta atzīst, ka prasība ir noraidāma.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Ar apelācijas protestu nav pārsūdzēts pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru noraidīta /pers. K.A/ pretprasība, līdz ar to spriedums šajā daļā ir stājies likumīgā spēkā un apelācijas kārtībā nav pārskatāms.

[11] Lietā nav strīda par šādiem faktiskajiem apstākļiem.

1. /pers. K.A/, pamatojoties uz /datums/dāvinājuma līgumu, ieguvis īpašumā 1/3 domājamo daļu no namīpašuma, kas atrodas Rīgas rajonā, Salaspils ciemā ar nosaukumu „/Nosaukums C/'' (vēlāk adrese /adrese/).

2. /datums//pers. K.A/ Rīgas pilsētas zemes komisijā iesniedzis zemes /adrese/ pieprasījumu. Bijušā īpašnieka mantinieki un pārējie 2/3 domājamo daļu dzīvojamās mājas kopīpašnieki pieprasījumi zemes iegūšanai īpašumā nav iesnieguši.

3. Ar /datums/Rīgas pilsētas zemes komisijas lēmumu Nr. 42/129 /pers. K.A/ nodots īpašumā par maksu zemes gabals /adrese/ ar platību 1468 m^2.

4. /datums//pers. K.A/ noslēdzis ar Latvijas Hipotēku un zemes banku līgumu par zemes /adrese/ izpirkšanu.

5. /pers. K.A/ /datums/, pamatojoties uz /datums/Rīgas pilsētas zemes komisijas lēmumu Nr. 42/129, /datums/līgumu ar Latvijas Hipotēku un zemes banku Nr. 1/13022, /datums/dāvinājuma līguma, /datums/daļējā kopīpašumā esošās dzīvojamās mājas lietošanas kārtības līgumu, nostiprinājis zemesgrāmatā īpašuma tiesības uz zemes gabalu 1469 m^2 platībā un uz tā esošās dzīvojamo ēku un palīgceltnēm ar adresi /adrese/. Ar zemesgrāmatas tiesneša 2007.gada 23.novembra lēmumu īpašumam zemesgrāmatā mainīta adrese no /adrese/ uz /adrese 3/, Rīgā.

[12] Prokurors Latvijas valsts interesēs cēlis tiesā prasību, apstrīdot /pers. K.A/ īpašuma tiesības uz 2/3 domājamām daļām no zemes gabala /adrese/, pamatojoties uz Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma 4.pantu.

Saskaņā ar Publiskas personas mantas atsavināšanas likuma (pirms nosaukuma maiņas Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likums) 4.panta ceturtās daļas 4.punktu atsevišķos gadījumos publiskas personas nekustamā īpašuma atsavināšanu var ierosināt zemesgrāmatā ierakstītas ēkas (būves) kopīpašnieks, ja viņš vēlas nopirkt tā zemesgabala domājamo daļu, uz kura atrodas ēka (būve), samērīgi savai ēkas (būves) daļai.

Civillietu tiesu palāta atzīst, ka konkrētajā strīdā nav piemērojams Publiskas personas mantas atsavināšanas likums (pirms nosaukuma maiņas Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likums), jo šis likums tika pieņemts Saeimā tikai 2002.gada 31.oktobrī, t.i. nebija spēkā brīdī, kad strīdus zemes gabals ar Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/lēmumu tika nodots /pers. K.A/ īpašumā par samaksu. Turklāt minētais likums reglamentē valsts un pašvaldības īpašumā esoša un zemesgrāmatā ierakstīta nekustamā īpašuma atsavināšanas kārtību. Konkrētajā gadījumā strīdus zeme zemesgrāmatā nebija ierakstīta un tika atsavināta zemes reformas ietvaros, līdz ar to ir piemērojami zemes reformu reglamentējošie likumi.

Likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās'' 12.panta pirmās daļas 1.punktā noteikts, ka bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem atjauno zemes īpašuma tiesības uz viņiem agrāk piederējušajiem zemes gabaliem robežās, kādas noteiktas pašvaldību apstiprinātajos pilsētu vai atsevišķu zemes gabalu ierīcības projektos, izņemot gadījumu, ja bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki pēc 1940.gada 22.jūlija ēkas un būves uz viņiem agrāk piederējušajiem zemes gabaliem (vai to daļām) atsavinājuši likumā noteiktajā kārtībā. Tad pašreizējam ēkas īpašniekam – Latvijas pilsonim – ir tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā par maksu tādā platībā, kādā tas bija viņa lietošanā apbūvei ēku un būvju atsavināšanas brīdī.

/pers. K.A/ zemes reformā noteiktajā termiņā /datums/bija iesniedzis pieprasījumu zemes iegūšanai īpašumā, līdz ar to kā ēkas /adrese/ īpašnieks bija tiesīgs iegūt par maksu zemi zem sev piederošajām ēkām.

[13] Prasībā ir norādīts, ka dzīvojamā māja /adrese/ ir /pers. K.A/, /pers. L.V/ un /pers. J.A/ kopīpašums, katram 1/3 domājamās daļas apmērā. Prokurors norādījis, ka /pers. K.A/ kā viens no namīpašuma /adrese/ kopīpašniekiem nebija tiesīgs saņemt īpašumā par samaksu visu zem namīpašuma esošo zemi, līdz ar to Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/lēmums Nr.42/129 un /datums/ar AS „Latvijas hipotēku un zemes banka'' noslēgtais līgums /numurs/ par zemes gabala izpirkšanu /adrese/ ir atzīstami par spēkā neesošiem.

Lai gan atbildētājs /pers. K.A/ ar /datums/dāvinājuma līgumu ir ieguvis īpašumā 1/3 domājamo daļu no dzīvojamās mājas un palīgēkām Rīgas rajonā, Salaspils ciemā ar /nosaukumu C/, ir notikusi šī namīpašuma pārbūve (*lietas 1.sējuma 72.-89.lpp.*) un reālā sadale, par ko liecina ieraksti Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs A/(*lietas 1.sējuma 179.lpp.*). No ierakstiem zemesgrāmatā redzams, ka atbildētājam /pers. K.A/ pieder īpašuma tiesības pilnā apmērā uz visu dzīvojamo ēku un palīgēkām, kā arī uz zemi 1469 m^2 platībā /adrese 3/ (pirms adreses maiņas /adrese/). Prokurors nav apstrīdējis /pers. K.A/ īpašuma tiesības uz dzīvojamo māju un palīgēku 2/3 domājamo daļu apmērā, līdz ar to par nepamatotu atzīstams prasītāja arguments, ka atbildētājs kā viens no mājīpašuma kopīpašniekiem nelikumīgi ir privatizējis visu zem ēkām esošo zemes gabalu.

[14] Civillietu tiesu palāta secina, ka prokurors ir cēlis prasību Latvijas valsts interesēs, lūdzot atzīt Latvijas valstij īpašuma tiesības uz 2/3 domājamām daļām no zemes gabala /adrese/, prasījumu pamatojot ar likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to ierakstīšanu zemesgrāmatās'' 8.panta sesto daļu, kas nosaka, ka valstij piederošā vai piekrītošā zeme, kas nav minēta šajā pantā, zemesgrāmatā ierakstāma uz valsts vārda Finanšu ministrijas vai citas ministrijas personā, ja to noteicis Ministru kabinets.

Likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to ierakstīšanu zemesgrāmatās'' 8.pants nereglamentē zemes piekritību valstij, bet nosaka tikai personu loku, uz kuru vārda zemesgrāmatā ierakstāma valstij piederošā vai piekrītošā zeme. Nekonstatējot zemes piederību valstij, šī likuma norma nevar būt par pamatu prasības apmierināšanai.

Par pamatotu atzīstams Valsts zemes dienesta pārstāvja arguments, ka Latvijas valsts AS „Latvijas hipotēku un zemes banka'' personā ir noslēgusi līgumu /numurs/par zemes gabala /adrese/ atsavināšanu /pers. K.A/, līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka ir aizskartas Latvijas valsts intereses un strīdus

zemes gabals būtu piekritīgs Latvijas valstij.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432. - 434.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

nosprieda

Noraidīt pilnīgi Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurora prasību Rīgas pašvaldības un Latvijas valsts interesēs pret /pers. K.A/ un Rīgas pilsētas zemes komisiju par Rīgas pilsētas zemes komisijas /datums/lēmuma Nr. 42/129 atzīšanu par spēkā neesošu, /datums/starp /pers. K.A/ un Latvijas Hipotēku un zemes banku noslēgtā līguma /numurs/ par zemesgabala izpirkšanu atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību atzīšanu /pers. K.A/ uz 1/3 domājamo daļu un īpašuma tiesību atzīšanu Latvijas valstij uz 2/3 domājamām daļām no nekustamā īpašuma /adrese/.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā.

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 17.jūnijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis (paraksts) G.Aigars
Tiesnese (paraksts) D.Jansone
Tiesnese (paraksts) I.Lauka

NORAKSTS PAREIZS
Augstākās tiesas
Civillietu tiesu palātas tiesnese D.Jansone
Rīgā 2014.gada 18.jūnijā